

Треба звернути увагу, останнім часом техніка фальшивомонетництва стала більш досконалою, а правопорушення такого роду почали носити організований характер. Злочинці вдало використовують сучасну техніку, хімічні речовини, барвники, якісний папір, що дозволяє швидко й у великій кількості виготовляти фальшивки високої якості. Як правило, збуваються вони далеко від місця виготовлення через розгалужену мережу розповсюджувачів.

Уявляється, що боротьба з цим кримінальним правопорушенням була б ефективнішою за умови прийняття багатостороннього документа з даного питання, який би відповідав вимогам сьогодення, скоординував діяльність міжнародної спільноти у цьому напрямку і усунув прогалини Конвенції 1929 р. Держави і в подальшому мають узгоджувати порядок обміну інформацією про такі правопорушення, здійснювати підготовку спеціалістів з питань боротьби з ними.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Родионов К. С. Интерпол: вчера, сегодня, завтра. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Международные отношения, 1990. 224 с.

Кісілюк Е. М.,

начальник відділу професійної підготовки управління професійної освіти та науки Департаменту персоналу Міністерства внутрішніх справ України, кандидат юридичних наук, доцент

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ», «ЗЛОЧИН» І «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК»

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 року в Кримінальному кодексі України (далі – КК України) з'явилися поняття «кримінальне правопорушення» та «кримінальний проступок», які ще з 2012 року фігурують у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України). Між тим і поняття «злочин» нікуди з КК України не ділося. Іншими словами, кримінальне і кримінальне процесуальне законодавство оперують одночасно усіма цими трьома поняттями. Цілком зрозуміло, що існування відразу трьох термінів, які означають вчинене особою кримінально протиправне діяння, викликає певні непорозуміння не тільки у звичайних людей, а й у фахівців, які застосовують кримінально-правові норми та розтлумачують їх сутність.

Для з'ясування сутності вказаних термінів, встановлення їх відмінностей та співвідношення між собою потрібно застосовувати не тільки положення кримінального права та кримінального процесу, а й використовувати закони логіки.

По перше, відповідно до ч. 1 ст. 11 КК України кримінальним правопорушенням є передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Згідно ч. 1 ст. 12 КК України ці кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини.

Під кримінальним проступком відповідно до ч. 2 ст. 12 КК України потрібно розуміти передбачене КК України діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Поняття ж злочину КК України не містить... Проте, аналізуючи положення ч. 3–7 ст. 12 цього кодексу можна зробити висновок, що під злочином потрібно розуміти передбачене КК України діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або покарання у виді позбавлення волі. Такий висновок випливає з того, що згідно ч. 3–7 КК України злочини поділяються на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі. Нетяжким злочином є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років. Тяжким злочином є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років. Особливо тяжким злочином є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі. Ступінь тяжкості злочину, за вчинення якого передбачене одночасно основне покарання у виді штрафу та позбавлення волі, визначається виходячи зі строку покарання у виді позбавлення волі, передбаченого за злочин.

На основі вищевикладеного можемо констатувати, що в залежності від передбаченого за вчинення кримінально протиправного діяння у санкції кримінально-правової норми Особливої частини КК України виду основного покарання або його розміру у виді штрафу, кримінальне правопорушення може бути або злочином, або кримінальним проступком. Відтак, з'ясувавши, що відповідно до передбаченого у санкції виду

покарання кримінальне правопорушення є, наприклад, злочином, ми сміливо далі можемо говорити про нього як злочин.

По друге, відповідно до ст. 215 КПК України досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства, а кримінальних проступків – у формі дізнання. Згідно ч. 4 ст. 218 КПК України якщо під час досудового слідства буде встановлено, що особа вчинила кримінальний проступок за відсутності в її діях складу злочину, слідчий за погодженням із прокурором надсилає матеріали кримінального провадження керівнику органу дізнання з урахуванням підслідності. Якщо ж при здійсненні дізнання буде встановлено, що особа вчинила злочин, дізнавач за погодженням із прокурором надсилає матеріали кримінального провадження керівнику органу досудового розслідування з урахуванням підслідності.

Тобто, кримінальне процесуальне законодавство для характеристики кримінально протиправного діяння також використовує не тільки термін «кримінальне правопорушення», а й терміни «злочин» та «кримінальний проступок» відповідно до класифікації кримінальних правопорушень на види згідно положень КК України. Більше того, у КПК України фігурує термін «склад злочину», якого у КК України віднайти не можливо. Це вказує на те, що законодавець передбачає, що склад кримінального правопорушення в залежності від його виду може трансформуватися в склад злочину або в склад кримінального правопорушення відповідно.

По третє, оскільки «кримінальне правопорушення», «злочин» та «кримінальний проступок» є сумісними поняттями, потрібно звернутися до законів логіки щодо розмежування таких сумісних понять. Так, у логіці розрізняють три типи відношень між сумісними поняттями: відношення тотожності; відношення підпорядкування; відношення перетину.

Відношення тотожності існує між поняттями, які хоча й мають різний зміст, але обсяги яких повністю співпадають. Дане відношення до аналізованих нами понять використане бути не може.

Відношення підпорядкування існує між родовим поняттям і поняттям, що є одним з видів цього роду. Тобто йдеться про два поняття, обсяг одного з яких становить частину обсягу іншого поняття (включається в обсяг іншого поняття, однак не вичерпує його). За обсягом видове поняття є вузьчим, ніж родове поняття, але за змістом видове поняття включає в себе родові поняття. Іншими словами, поняття, що перебувають у відношенні підпорядкування, – такі два поняття, обсяг одного з яких повністю входить до обсягу другого, а обсяг другого – лише частково до обсягу першого. Саме в такому відношенні підпорядкування перебувають поняття «злочин» та «кримінальне правопорушення», а також «кримінальний проступок» та «кримінальне правопорушення».

Відношення перетину існує між поняттями, обсяги яких частково співпадають. Маються на увазі такі поняття, до обсягів яких

включаються спільні елементи, однак обсяг кожного з цих понять включає також предмети, що не є елементами обсягу іншого поняття. Про таке відношення в контексті аналізованих понять ми говорити теж не можемо.

Крім того, звертає на себе увагу такий тип відношень між несумісними поняттями як відношення співпідпорядкування, яке існує між поняттями, які є різними видами одного роду. У даному випадку обсяги видових понять не співпадають і повністю включаються до обсягу родового поняття. Саме така ситуація має місце при співвідношенні понять «злочин» і «кримінальний проступок» – їх обсяги не співпадають, проте вони включаються до обсягу поняття «кримінальне правопорушення».

Підсумовуючи викладене, робимо висновок, що поняття «злочин» та «кримінальний проступок» перебувають у відношенні підпорядкування відносно поняття «кримінальне правопорушення». Поняття ж «злочин» та «кримінальний проступок» перебувають у відношенні співпідпорядкування – їх обсяги не співпадають і повністю включаються до обсягу поняття «кримінальне правопорушення». Відповідно, говорячи, наприклад, про кримінально протиправне діяння, яке містить ознаки злочину ми розуміємо, що дане діяння одночасно є й кримінальним правопорушенням. Між тим, говорячи про вчинення особою кримінального правопорушення, ми не знаємо є воно злочином чи кримінальним проступком.

Кривицький Ю. В.,

доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

РЕФОРМА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ДЕЯКІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИЧИНИ ТА ЗАСАДИ

Перед кожною країною час від часу постає необхідність здійснення реформ у тій чи іншій сфері суспільного життя. Крім того, обов'язковими є такі етапи розвитку суспільства, коли виникає потреба в системних реформах, спрямованих на глибоку докорінну перебудову всіх сторін соціальної життєдіяльності. Така потреба може бути зумовлена різними чинниками, такими як духовний та інтелектуальний розвиток людства, зміна природних умов, науково-технічний прогрес, вплив світових процесів і міжнародних суб'єктів, зовнішня загроза тощо. Протягом ХХ ст. саме реформи, а не природний відбір, забезпечували інституційні та структурні зміни в більшості країн світу. Вони визнані найбільш оптимальним вектором прогресивного розвитку суспільства [1, с. 37]. У цьому контексті та з метою сприяння подальшому розвитку національної правової системи України на основі конституційних принципів верховенства права, пріоритетності прав і свобод людини та громадянина з урахуванням сучасних викликів і потреб демократичного суспільства та